

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ

ВЕСТНИК ЮРИСТА * LAWYER HERALD

ҲУҚУҚИЙ, ИЖТИМОИЙ, ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЖУРНАЛ

CYBERLENINKA

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN 2181-9416

Doi Journal 10.26739/2181-9416

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ

2 СОН, 1 ЖИЛД

ВЕСТНИК ЮРИСТА

НОМЕР 2, ВЫПУСК 1

LAWYER HERALD

VOLUME 2, ISSUE 1

TOSHKENT-2020

МУНДАРИЖА/СОДЕРЖАНИЕ/CONTENT

ДАВЛАТ ВА ҲУҚУҚ НАЗАРИЯСИ ВА ТАРИХИ. ҲУҚУҚИЙ ТАЪЛИМОТЛАР ТАРИХИ

1.АЗАМОВ Жасурбек Муродович
ҲУҚУҚНИ ҚЎЛЛАШ АМАЛИЁТИ: МУАММО ВА ЕЧИМЛАР.....8

КОНСТИТУЦИЯВИЙ ҲУҚУҚ. МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚ. МОЛИЯ ВА БОЖХОНА ҲУҚУҚИ

2.МАМАТОВ Худоёр
ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИНИ ИЖРОЧИЛАР ВА АҲОЛИГА ЕТКАЗИШ
МЕХАНИЗМЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.....15

ФУҚАРОЛИК ҲУҚУҚИ. ТАДБИРКОРЛИК ҲУҚУҚИ. ОИЛА ҲУҚУҚИ. ХАЛҚАРО ХУСУСИЙ ҲУҚУҚ

3.ИСМАИЛОВА Раъно Шухрат қизи
ДОГОВОР В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ АВТОМОБИЛЬНЫХ
ПЕРЕВОЗОК ГРУЗОВ.....21

4.ГАНИЕВ Нихолбек Валиевич
ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ ХИЗМАТЛАРИ СОҲАСИДАГИ
ШАРТНОМАЛАРНИНГ ТИЗИМИ.....30

5.ХАЙРУЛЛАЕВА Дилбар Абдусаматовна
ЧЕТ ДАВЛАТЛАР СУДЛАРИНИНГ ВА АРБИТРАЖЛАРИНИНГ ҲАЛ КИЛУВ
ҚАРОРЛАРИНИ ТАН ОЛИШ ВА ИЖРОГА ҚАРАТИШ ТУШУНЧАСИ ВА
МОҲИЯТИ.....38

6.ZAYNOBIDDINOVA Farangiz Baxtiyor qizi
REFORMS IN THE INVESTMENT LEGISLATION OF UZBEKISTAN.....45

7.ЮЛДАШОВ Абдумумин
ИНТЕЛЛЕКТУАЛ МУЛК БЎЙИЧА МИЛЛИЙ СТРАТЕГИЯЛАРНИНГ
АҲАМИЯТИ ВА БУТУНЖАҲОН ИНТЕЛЛЕКТУАЛ МУЛК
ТАШКИЛОТИНИНГ БУ БОРАДА ТУТГАН ЎРНИ.....53

ФУҚАРОЛИК ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ИҚТИСОДИЙ ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ҲАКАМЛИК ЖАРАЁНИ ВА МЕДИАЦИЯ

8.ЭШИМБЕТОВА Дармон Уразбаевна, МАШКУРОВ Ғайрат Абдужалилович
КОРПОРАТИВ НИЗОЛАР ТААЛЛУҚЛИЛИГИ МЕЗОНЛАРИНИНГ ЎЗИГА
ХОС ЖИҲАТЛАРИ.....60

ЖИНОЯТ ҲУҚУҚИ, ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ. КРИМИНОЛОГИЯ. ЖИНОЯТ-ИЖРОИЯ ҲУҚУҚИ

9.ОТАЖОНОВ Абдоржон Анварович, КУШБАКОВ Дилшод Мусурмонкулович
АҚЛИ РАСО ВА НАРОСОЛИК ТУШУНЧАСИ ҲАМДА МЕЗОНЛАРИ,
ШУНИНГДЕК УЛАРНИ ТАРТИБГА СОЛИШГА ДОИР ЖИНОЯТ
ҚОНУНИ НОРМАЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИ.....73

10.АЛИЕВ Шухрат Хасанович, ҚАРШИЕВ Фуломжон Сайфуллаевич
ОИЛАДА ЁШЛАР ЖИНОЯТЧИЛИГИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ
ЙЎНАЛИШЛАРИ.....87

**ЖИНОЯТ ПРОЦЕССИ. КРИМИНАЛИСТИКА, ТЕЗКОР-ҚИДИРУВ ҲУҚУҚ
ВА СУД ЭКСПЕРТИЗАСИ**

- 11.РАЖАБОВ Бахтиёр Алмахматович, АБДУҚОДИРОВ Фарходжон Фахритдин
ўғли**
ЖИНОЯТ ПРОЦЕССИДА ИСБОТ ҚИЛИШНИНГ ИШТИРОКЧИЛАРИ.....94
- 12.ХАСАНОВ Шавкатбек Хайбатуллаевич**
СУД ЭКСПЕРТЛАРИНИНГ ПРОФИЛАКТИК ФАОЛИЯТИ.....102

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ ВА ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ

- 13.САИДОВА Лола Абдувахидовна**
ЖАҲОН ГЕНДЕР ТАРИХИГА БИР НАЗАР ВА ЎЗБЕКИСТОНДА ГЕНДЕР
СИЁСАТИНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ.....110
- 14.ОЧИЛОВ Бехзод Эргашович**
ГЕНЕЗИС И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СУВЕРЕНИТЕТА И
МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАВОСУБЪЕКТНОСТИ РЕСПУБЛИКИ
УЗБЕКИСТАН (ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНОЙ АНАЛИЗ).....119

ЮРИДИК ХИЗМАТ, АДВОКАТУРА, НОТАРИАТ

- 15.ИСРОИЛОВ Боҳодир Ибрагимович**
НОТАРИАЛ ФАОЛИЯТНИ СОЛИҚҚА ТОРТИШНИНГ ЎЗИГА ХОС
ХУСУСИЯТЛАРИ.....133

ҲУҚУҚИЙ АМАЛИЁТ ВА ХОРИЖИЙ ТАЖРИБА

- 16.ТОШҚУЛОВ Журабой Ўринбоевич, УМИДУЛЛАЕВ Қахрамон Усманович**
ҲУДУДЛАРНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШИНИ
РЕЙТИНГ БАҲОЛАШНИНГ МУҲИМ ЖИҲАТЛАРИ.....141
- 17.ERKABAЕVA Shakhnoza Ikromjonovna**
THE LEGAL STATUS OF PARTNERSHIPS IN SEVERAL DEVELOPED
COUNTRIES AND THE LIABILITY ISSUES IN PARTNERSHIPS.....149

ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ ВЕСТНИК ЮРИСТА LAWYER HERALD

АЛИЕВ Шухрат Хасанович,
Бухоро вилояти ИИБ бошлиғи, Ўзбекистон Республикаси
ИИБ Академияси мустақил изланувчиси
ҚАРШИЕВ Фуломжон Сайфуллаевич,
Ўзбекистон Республикаси ИИБ Академияси катта ўқитувчиси
E-mail: bezzodumirza@gmail.com

ОИЛАДА ЁШЛАР ЖИНОЯТЧИЛИГИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

For citation (иқтибос келтириш учун, для цитирования): АЛИЕВ Ш.Х., ҚАРШИЕВ Ф.С. ОИЛАДА ЁШЛАР ЖИНОЯТЧИЛИГИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ // Юрист ахборотномаси - Вестник юриста - Lawyer herald. № 2 (2020), Б.87-93.

 №2 (2020) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9416-2020-2-10>

АННОТАЦИЯ

Мақолада оилада ёшлар жиноятчилигининг олдини олиш йўналишлари, оилага бағишланган буюк мутаффақкурларнинг қарашлари, мамлакатимизда оила мустақамлигини таъминлаш, ёш авлод тарбияси, оила ва таълим муассасаларининг ўзаро ҳамкорлиги, Ўзбекистон Республикаси Конституциясида оилага бағишланган алоҳида бобнинг мавжудлиги, ёшлар тарбиясида ота-она, устоз ва мураббийнинг ўрни, оиланинг жамиятдаги ўрни ва ролини мустақамлаш, миллий қадриятларимизни авайлаб-асраш, оилада соғлом маънавий-руҳий муҳитни шакллантириш, ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзига интилишни шакллантириш, шунингдек ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш ва ёшлар спортини оммавий ривожлантириш, ўзбек оилаларининг бой миллий анъаналарига бўлган садоқати, ёшларни ватанпарварлик, фуқаролик туйғуси, бағрикенглик, қонунларга, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида, зарарли таъсирлар ва оқимларга қарши тура оладиган, ҳаётга бўлган қатъий ишонч ва қарашларга эга қилиб тарбиялаш, оилада ёшларни тadbиркорликка кенг жалб этиш, ёшлар ўртасида китобхонликни кенг тарғиб қилиш, ёшларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданияти даражасини юксалтириш ва ёшларга оид давлат сиёсатини амалга ошириш каби масалалар ёритилган.

Калит сўзлар: оила, ёшлар, таълим-тарбия, жиноятчилик, ёшларга оид давлат сиёсатининг йўналишлари.

АЛИЕВ Шухрат Хасанович,
Начальник УВД Бухарской области,
соискатель Академии МВД Республики Узбекистан
КАРШИЕВ Гуломжон Сайфуллаевич,
Старший преподаватель Академии МВД Республики Узбекистан
E-mail: bekozodumirza@gmail.com

АННОТАЦИЯ

В данной статье освещены вопросы, касающиеся основных направлений по предупреждению преступности среди молодежи в семье. Автором рассматриваются мнения выдающихся мыслителей о семье, контакт семьи с образовательными учреждениями, нормы, посвященные семье Конституцией Республики Узбекистан, роль родителей, учителей и наставников в воспитании молодежи, укрепление роли и значимости семьи в обществе, сохранение национальных ценностей, формирование здоровой духовной сферы, формирование стремления к здоровому образу жизни среди молодежи, а также правильное распределение свободного времени и массовое развитие спорта молодежи, воспитание молодежи в духе патриотизма, гражданской ответственности, уважения к законам, национальным и общим ценностям, совершенствование правового сознания и правовой культуры молодежи, реализация государственной молодежной политики и другое.

Ключевые слова: направление государственной политики, семья, молодежь, образование, преступность.

ALIEV Shukhrat,
Chief of the Department of Internal Affairs of the Bukhara region, Researcher of
Academy of the MIA of the Republic of Uzbekistan
KARSHIEV Gulomjon
Senior Lecturer at the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the
Republic of Uzbekistan
E-mail: bekozodumirza@gmail.com

DIRECTIONS FOR THE PREVENTION OF YOUTH CRIME IN THE FAMILY

ANNOTATION

The issues of strengthening the role of the family in the prevention of youth crime were highlighted. Also there are the views of the greatest thinkers, cooperation between family and educational system, youth upbringing, ensuring family reinforcement in the country, the existence of a separate chapter on the family in the Constitution of the Republic of Uzbekistan, the role of parents, teachers and coaches in the upbringing of young people, strengthening the role and place of the family in the society, adoption of national values, forming healthy cultural-spiritual sphere, forming healthy daily routine among the youth, making up the meaningful free time and mass development of the youth sport, commitment of uzbek families to national traditions, upbringing young people's sense of patriotism, citizenship, respect for the law and national values, forming strong beliefs to unnecessary, harmful stream and impact, making strong beliefs for life in the mind of youth, wide attracting young people to entrepreneurship, development legal consciousness and legal culture of youth and realization of state

youth policy.

Keywords: directions of state policy on family, youth, education, crime, youth.

Мамлакатимизда оила мустақкамлигини таъминлаш, ёш авлод тарбияси ва ҳар бир соҳа бўйича етук малакали мутахассисларни тайёрлашга алоҳида эътибор берилмоқда. Баркамол авлод тарбияси ва етук малакали мутахассисларни тайёрлаш бир-биридан ажратиб бўлмайдиган, узлуксиз ва ўта мураккаб жараёндир. Унинг мураккаблиги биринчидан, ушбу жараёнда жамиятнинг барча таркибий тузилмалари иштирок этади, иккинчидан, жамият ижтимоий ҳаётининг барча соҳаларидаги вазият тўғридан-тўғри унга ўз таъсирини ўтказди, учинчидан, бугунги кунда ушбу жараёнга таъсир қилувчи турли кўринишдаги таҳдидлар кучайиб бормоқда. Шунинг учун ҳам оилани мустақкамлаш, ўсиб келаётган авлодни тарбиялаш ва уларни етук малакали мутахассис қилиб тайёрлаш ва бу жараён учун масъул бўлган жамиятнинг ҳар бир таркибий қисми, айниқса оила ва таълим муассасаларидан тинимсиз меҳнат қилишни ва фидойи бўлишни талаб қилади.

Таъкидлаш керакки, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 63-моддасида "Оила жамиятнинг асосий бўғини ҳисобланади, у жамият ҳамда давлат томонидан муҳофазада бўлиш ҳуқуқига эга" [1, Б. 69] лиги мустақкамлаб қўйилган. Зеро, дунёдаги бир қатор ривожланган мамлакатлар Конституцияларида оила масаласига бағишланган алоҳида нормалар ажратилган эмас.

Бугун оиланинг беназир нуфузи, улкан ижтимоий аҳамиятга молик воқелик эканлиги ҳеч кимда шубҳа туғдирмайди. Оила жамиятнинг асосий ҳужайраси ва ижтимоий таянчидир. Ҳар бир оиланинг баҳтиёрлиги ва фаровонлиги пировард натижада жамиятнинг барқарорлиги, гуллаб-яшнаши ҳамда фаровонлиги шартидир. Оила нафақат инсон наслини давом эттириш омили сифатида, балки жамият аъзоларини, айниқса ўсиб келаётган ёш авлодни миллий истиқлол ғояси асосида тарбиялаш маскани сифатида катта аҳамиятга моликдир.

Оила ёшларни ижтимоий ҳаётга тайёрлашда, маънавий ва ахлоқий тарбиялашда муҳим аҳамият касб этади. Агар оилада қанчалик иноқлик, бир-бирини тушуниш мавжуд бўлса, у оиладан маънавий баркамол инсонлар етишиб чиқади.

Немис классик фалсафасининг буюк намоёндаларидан бири Георг Вильгелем Фридрих Гегель фикрига кўра, оила уч жиҳатга эга. Булар: 1) оила ўзининг бевосита тушунчаси бўлган, никоҳ орқали; 2) оиланинг ташқи кўринишдаги борлиги - унинг кўчмас ва бошқа мулклари ҳамда уларни асраш борасидаги ишлар орқали; 3) фарзандларни тарбия қилиш ҳамда оиланинг тарқаб кетишида номаён бўлади [2].

Файласуфнинг фикрига қўшилган ҳолда, оила бевосита никоҳга асосланиши, ушбу никоҳ тузилганидан сўнг, инсоннинг мавжудлиги ва наслнинг давомийлигини ифода этади. Шундай экан, оилада фарзандлар тарбияси муҳим эканлигини тушуниш лозим.

Умуман инсоният юзага келган энг қадимий даврлардан бошлаб ёшлар ва унинг тақдирига жуда катта таъсир, ёки акс таъсир ўтказадиган масала бу - ёшларнинг оила муҳитида униб ўсиши ва тарбия қилинишидир. Ўша қадимий вақтлардан бошлаб то бугунгача ёшлар тарбияси учун оила муҳитидан яхшироқ, самаралироқ ва мукамалроқ ижтимоий организм шу кунга қадар топилгани йўқ. Ёшлар тарбияси, уларнинг таълими, уларни ижтимоий ҳаётга тайёрлаш ўта мураккаб ва масъулятли жараёндир. Ёшлар тарбиясида оилавий муҳитнинг қай даражада муҳимлиги Қуръони карим инсон зотини энг улуғ мавжудот сифатида тараннум этар экан, унинг улуғлиги инсон амаллари орқали намоён бўлади. Инсонни тўғри, солиҳ амаллар қилишга ҳозир қилиш эса тарбия орқали амалга

оширилади. Ёшлар илк тарбияни оилада олади. Шу боис, айнан оила илк тарбия ўчоғи, унинг маркази ва юраги саналади.

Бугунги кунда юзага келаётган хавф-хатар ва таҳдидлар, ёшлар ўртасида ҳалқимизга ёт гоёлар тарқалишининг тобора кучайиб бораётганлиги олдимизга янги вазифалар қўймоқда. Маълумки, ёшлар жамиятнинг ижтимоий ёрдамга муҳтож, доимо эътибор ва парвариш талаб қилинадиган қатламидир. Инсоният тарихи шуни кўрсатадики, қайси жамиятда, миллатда, оилада ота-онага, ёшларга бўлган ҳурмат кўрсатувчи урф-одатлар мавжуд бўлса, шу ерда жиноятчилик даражаси паст бўлган.

Шу ўринда, республикамиз ҳудуди бўйича жиноят содир этишда иштирок этган ёшлар тўғрисидаги статистика маълумотларига эътибор қаратсак.

2019 йилда 18 ёшдан - 30 ёшгача бўлган шахслар томонидан маст ҳолда 279 та 18,9 фоизга, гуруҳлар томонидан 2014 та 21,3 фоизга, хотин-қизлар томонидан 1299та 30,3 фоизга, коллеж ва лицей ўқувчилари томонидан 274 та 49,7 фоизга, олий ўқув юрти талабалари томонидан 291 та жиноят содир этилиб, 13,4 фоизга, [3] камайган.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Олий Мажлис Сенатида сўзлаган маърузасида жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши курашиш ҳақида тўхталиб, сўнги йилларда жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши курашиш борасида бир қатор ишларни амалга оширдик. Бироқ, соҳада олдимизда ҳали ўз ечимини кутаётган масалалар мавжуд. Масалан, ўтган йили мамлакатимиз бўйича жиноят содир этган 47 мингдан ортиқ шахснинг 12 минг нафари ёки 25 фоизини ёшлар ташкил этган. Бу кўрсаткич Қашқадарё, Хоразм вилоятлари ва Тошкент шаҳрида 39 фоиз, Андижон ва Наманган вилоятларида 38 фоиздан ошган. Лекин минг афсуски, на Қашқадарё, на Хоразм, на Андижон, на Наманган вилоятларида, на Тошкент шаҳрида ушбу ташвишли аҳвол бўйича Сенатнинг сайёр мажлислари ўтказилиб, бу масала жиддий муҳокама қилинмаган. Ҳамма томошабин. Ўзингиз айтинг бу аҳволда биз қачққа борамиз [4], деб таъкидлади.

Мамлакатимизда оиланинг жамиятдаги ўрни ва ролини мустаҳкамлаш, миллий қадриятларимизни авайлаб-асраш, оилада соғлом маънавий-руҳий муҳитни шакллантиришга, келажак насллар тақдирига кучли таъсир кўрсатадиган тарбия масканига кучли эътибор қаратилмоқда.

Намунали оила ва етук малакали мутахассис тайёрлаш бевосита бир-бирига узвий боғлиқ бўлган, бири иккинчисини нафақат бугунини, балки у келажакда қандай мазмун-моҳиятга эга бўлишини белгилаб берувчи, тақозо этувчи маконлардир. Шунинг учун "Намунали оила - етук малакали мутахассис тайёрлаш гарови", шу вақтнинг ўзида "Етук малакали мутахассис - намунали оила гарови", "Намунали оила ва етук малакали мутахассис - жиноятчиликнинг барвақт олдини олиш гарови"дир, десак тўғри бўлади. Чунки етук малакали мутахассис учун зарур бўлган фазилатлар, шу жумладан туғма фазилатлар ҳам илк бор ота-она ўртасидаги муносабатлар натижасида, намунали оила муҳитида шаклланади ва ривожланади.

Инсон етук малакали мутахассис сифатида оила қуришга ҳар томонлама тайёргарлик кўриш, уни қуриш, ривожлантириш ва унинг ҳар томонлама мустаҳкам бўлишини таъминлаш, оилани ҳар қандай таҳдидлардан ҳимоя қилиш учун кенг имкониятларга эга бўлади. Оилада ёшларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашни такомиллаштириш, мавжуд муаммоларни аниқлаш ва бартараф қилиш бугунги куннинг долзарб масалаларидан биридир. Негаки, оилада ёшларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашда ўз ечимини кутаётган муаммолар ҳам мавжудки, уларни ҳал қилиш биздан нафақат амалий чора-тадбирларни бажариш, балки бу борада илмий тадқиқотларни олиб боришни ҳам талаб этади.

Шунинг учун ҳам оиланинг таълим-тарбия соҳаси билан амалий ҳамкорлигини янада кучайтириш ҳамда таълим тизимидаги муассасалар томонидан оила институтини ривожлантиришга, унинг ҳуқуқ ва манфаатларини муҳофаза қилишга, айниқса баркамол авлодни тарбиялашда ижтимоий ҳамкорликни ташкил этишга ҳар томонлама қодир бўлган етук малакали мутахассисларни тайёрлашни такомиллаштиришга қаратилган комплекс чора-тадбирлар амалга оширилишини талаб қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 2020 йил 12 февраль кунини маҳалла тизimini такомиллаштириш, маҳаллаларда тинчлик-осойишталикни мустаҳкамлаш, жиноятчиликнинг олдини олиш масалаларига бағишланган видеоселектор йиғилишида "Оила - муқаддас деган азалий ва эзгу ғоя қадрсизланиб, минг йиллик миллий қадриятларимиз завол топар экан, бу каби оғриқли ҳолатларни камайтириб бўлмайди. Бунинг учун маҳалла катта ижтимоий куч сифатида майдонга чиқиши керак. Чунки фаоллар, кўпни кўрган оқсоқоллар, тажрибали нуронийларимиз, агар истаса, жамоатчилик билан биргаликда ҳар қандай муаммони ҳал қилишга, хато қилган ёшларни тўғри йўлга солишга қодир" [5], деб таъкидладилар.

Ўйлаймизки, юқоридаги вазифалардан келиб чиқиб, қуйидаги йўналишлар оилада ёшлар жиноятчиликнинг олдини олишни янада кучайтиришга хизмат қилади:

оила муносабатларини тартибга солувчи, унинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга хизмат қилаётган амалдаги қонун ҳамда қонун ости норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни бугунги ва эртанги кунимизнинг талабларидан келиб чиққан ҳолда қабул қилиш;

ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларни, айниқса, ёш оилаларни моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, уларга кўмак, имтиёз ва имкониятлар беришни тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий қайта кўриб чиқиш;

оилада соғлом муҳитни таъминлаш, ёшлар таълим-тарбияси ва ҳимояси учун ота-она масъулиятини ошириш борасида жамоатчилик назоратини кучайтириш;

оила қуриш арафасида турган ёшлар билан уларни мустақил ҳаётга тайёрлаш, айниқса, уларда оила, жамият олдидаги ўз бурчи ва масъулиятини чуқур англаб етиш фазилатларини шакллантириш мақсадида мутахассисларни таклиф қилган ҳолда учрашув, давра суҳбати ва бошқа маърифий тадбирлар ўтказиш;

маҳалла тизими, оила ва уларнинг фаолиятини такомиллаштириш борасида амалий ҳамкорликни ташкил этиш мақсадида жамоатчилик институтлари билан ҳамкорлик қилиш;

ёшлар таълим-тарбияси, уларни мустақил ҳаётга тайёрлаш ва барча кўринишдаги таҳдидлардан ҳимоя қилиш бўйича оила ва таълим муассасалари билан ҳамда улар ўртасида ҳамкорликни ташкил этиш;

ёшлар ўртасида "Намунали оила"га бағишланган соғлом турмуш тарзи, намунали ва аҳил оила қадриятларини тарғиб қилувчи ижодий кечалар ва тадбирлар ўтказиш;

Ўзбек оилаларининг бой миллий анъаналарига бағишланган, айниқса, оилага бўлган садоқат, ота-онага ҳурмат борасида маънавияти юксак бўлган халқимиз намояндаларининг ҳаёти ва ижоди мисолида миллий ҳужжатли фильмлар тайёрлаш;

ёш авлодни ота-онага нисбатан муҳаббат ва ҳурмат руҳида тарбиялаш мақсадида оилавий қадриятларни мустаҳкамлашга бағишланган ижодий тадбирларни, ёшлар иштирокида ташкил этиш;

ёшларда соғлом турмуш тарзига интилишни шакллантириш, шунингдек ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш ва ёшлар спортини оммавий ривожлантириш учун шарт-шароитлар яратиш;

ёшларни ватанпарварлик, фуқаролик туйғуси, бағрикенглик, қонунларга, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида, зарарли таъсирлар ва оқимларга қарши тура оладиган, ҳаётга бўлган қатъий ишонч ва қарашларга эга қилиб тарбиялаш;

ёшларни ахлоқий негизларни бузишга олиб келадиган хатти-ҳаракатлардан, терроризм ва диний экстремизм, сепаратизм, фундаментализм, зўравонлик ва шафқатсизлик ғояларидан ҳимоя қилиш;

"Ҳар бир оила-тадбиркор", "Ёшлар - келажагимиз", "Ҳунармандчилик" каби тадбирлар маҳаллада ўтказилиб, бунга ёшларни кенг жалб этиш;

маҳаллаларда аҳиллик ва ўзаро меҳр-оқибат муҳитини мустаҳкамлаш, ёш авлодда ватанпарварлик, меҳнатсеварлик туйғуларини мустаҳкамлашда кексалар тажрибасидан фойдаланиш;

оилада ёшларни тадбиркорликка кенг жалб этиш;

маҳалла ва оилада ёшлар ўртасида китобхонликни кенг тарғиб қилиш;

ёшларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданияти даражасини юксалтириш кабилардан иборат.

Юқоридагиларга мувофиқ айтиш мумкинки, ёшлар томонидан содир этиладиган жиноятларни камайтиришнинг энг самарали йўли бу ҳуқуқий тарғиботдир. Тарғибот қандай кўринишда бўлмасин, киши онги, дунёқарашининг Калити ҳисобланади. Шундай экан, аҳолида ҳуқуқий саводхонлик ва ҳуқуқий маданиятни шакллантиришда тарғиботдан унумли ва самарали фойдаланиш зарур. Ҳуқуқий саводхонлик хоҳ у ёш, хоҳ у кекса бўлсин ёки жинсидан қатъи назар, ўз ҳуқуқ ва бурчини англаш, келажак ҳаёти учун зарур бўлган ҳуқуқий маълумотлардан хабардор бўлишдир. Аввало, оилада ёшларни қонунга нисбатан ҳурмат ҳиссини уйғотиб тарбиялаш муҳим омил саналади. Бунинг учун эса ота-она ҳуқуқий маданиятдан, қолаверса маънавиятдан воқиф бўлиши лозим. Ушбу керакли "озуқа"лар таъсирида вояга етган фарзанд қонун устуворлигини англаб етиши, оиласи, авлод-аждодлари тарихини улуғлаши, ўз ўлкаси, миллати, халқи, тили, дини, маданиятидан гурурланиши, уни авайлаб-асраши, дунёга кўз-кўз қилиши лозимдир.

Хулоса ўрнида таъкидлаш керакки, Абдурауф Фитрат таъкидлаганидек, "миллат тақдири мана шу миллат вакиллари яшаган оиланинг ҳолатига боғлиқдир. Қаерда оила муносабати кучли интизомга таянса, мамлакат ва миллат ҳам шунча кучли ва тартибли бўлади" [6, Б.8].

Демак, фарзанднинг эртанги билимли, етук, обрўли, фаровон ҳаётининг барпо бўлишида, бугунги кунда оилада айнан ота-онанинг ўзи маънавий-ҳуқуқий саводхон тарбиячи бўлиши талаб этилади. Шунинг баробарида айтиб ўтиш жоизки, улар ўз фарзандларини баркамол бўлиб вояга етишлари учун жамият олдида жавобгардир. Чунки, болани дунёга келтиришдан кўра, уни жамиятга нафи тегадиган, соғлом эътиқодли, солиҳ фарзанд қилиб тарбиялаш мушкулроқдир. Бунинг учун ёшларни оилага тайёрлаш, оилаларда ижтимоий-маънавий муҳитга салбий таъсир кўрсатувчи ҳолатларнинг барвақт олдини олиш бўйича тизимни йўлга қўйилиши лозим.

Иқтибослар/Сноски/References

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси // Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 й., 1-сон, 5-модда; Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 06.03.2019 й., 03/19/527/2706-сон, 05.09.2019 й., 03/19/563/3685-сон. (Constitution of the Republic of Uzbekistan // Bulletin of the Supreme Council of the Republic of Uzbekistan, 1994, No. 1, Article 5; National

database of legal documents, 06.03.2019, 03/19/527/2706, 05.09.2019, 03/19/563/3685)

2. Мухитдинов Ф. Гегелнинг ҳуқуқ фалсафаси. Масъул муҳаррир: Р.Ж.Рўзиев. Ўзбекистон Республикаси Ф.А. И.Мўминов номидаги Фалсафа ва ҳуқуқ институти нашриёти 2007. (Muxitdinov F.Gegel's philosophy of law. Republic of Uzbekistan F.A. Publishing House of the Institute of Philosophy and Law named after I. Muminov 2007)

3. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси Жиноий-ҳуқуқий статистика бошқармасининг маълумотномаси. (Reference book of the Criminal Justice Statistics Department of the Prosecutor General's Office of the Republic of Uzbekistan)

4. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси (2020 йил 24 январь) // URL: <https://president.uz/uz/lists/view/3324> (Address of the President of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev to the Oliy Majlis (January 24, 2020) // URL: <https://president.uz/uz/lists/view/3324>)

5. "Обод ва хавфсиз маҳалла" тамойили амалга оширилади. <https://president.uz/uz/lists/view/3351> (The principle of "prosperous and safe mahalla" will be implemented)

6. Фитрат А. Оила. - Т., 1998. 320. (Fitrat A. Family. - T., 1998. 320)